

C G JUNG

Människan bakom myten

av Janet O Dallett

Det är snart 50 år sedan Carl Gustav Jung gick ur tiden, i varje fall kroppsligen. Men han har levt kvar på andra nivåer av vår tillvaro och har fortsatt att influera och inspirera många människor och som mytisk figur har han givits många olika gestalter. Janet O Dallett, känd för våra läsare som författare till böckerna *Andarnas återkomst* och *Saturnusbarnet*, har försökt sig på att fånga den bild av Jung som några olika biografier försökt förmedla.

För några år sedan blev jag ombedd att recensera fyra olika biografier över Carl Gustav Jung. De hade kommit ut nästan samtidigt, knappa femton år efter hans död. Blåögt åtog jag mig uppgiften, omedveten om den utmaning det kom att innebära, och jag blev snart neddragen i vad som kändes som kvicksand. Något underligt hände i dessa böcker. Om jag inte vetat om i förväg att de alla handlade om samma person skulle jag aldrig kunnat gissa det när jag läste dem. Trots några gemensamma drag skapade de fyra helt olika bilder av Jung.

Först försökte jag vara objektiv för att upptäcka vem Jung verkligen var. Sedan insåg jag att det var omöjligt. Jag stod ansikte mot ansikte med myten, och fragment av den dansade runt som eldflugor på natten och distraherade mig i mitt arbete. Till slut gav jag upp alla anspråk på objektivitet och steg ned i materialets subjektiva källa. Endast två saker stod klara. Det är inte lätt att skriva om Jung. Lika svårt är det att skriva om de modiga själar, som har vågat dokumentera sina iakttagelser, minnen och uppfattningar om honom.

Jag dök ner i Marie-Louise von Franz' biografi *C G Jung: His Myth in Our Time* med positiva förväntningar. Von Franz har länge varit en av mina favoritförfattare. Hon var faktiskt en av mina mytbilder, och hon förekom i mina drömmar och fantasier som en ledstjärna, som förkroppsligade aspekter i mitt då omedvetna

kreativa liv. Hennes förmåga att belysa olika ämnen, alltifrån sagor till aktiv imagination, från skapelsemyter till hur materians mysterium manifesterar sig i synkronistiskt samband, har på ett avgörande sätt bidragit till mitt eget förhållande till Jungs arbete.

Men allteftersom jag läste denna bok avtog min entusiasm. Mina tankar vandrade, och det vara bara plikten som höll mig igång. När jag för ett tag sedan läste om den, insåg jag att det i varje fall inte var själva innehållet som gjorde att jag inte kunde känna något av Jungs ande i den. Den handlade ju om några av de viktigaste aspekterna av hans liv och arbete. Min svårighet berodde tydligen på något mycket mera hemlighetsfullt än brist på intresse för innehållet. Jag antar att det berodde på att två myter kolliderade. Von Franz blir tung i den här boken, hennes stil är pressad, hennes vitalitet är dämpad, som om hennes egen skickliga hand skymdes av Jungs. I hans eget författarskap flödar hans ande fritt, liksom von Franz' ande flödar i hennes, men båda blir märkvärdigt stumma här. Det är som om föreningen av två ljuskroppar har släckt ut vars och ens individuella lyskraft.

Fastän von Franz koncentrerar sig på Jungs arbete, förmedlar hon ändå sin bild av honom som person. För von Franz är han ett kreativt geni. Han är rättfram, en man med övertygelse, inspirerad av Självets mysterium och ointresserad av personlig makt. En stor del av sin tid lever han ensam, en man som går sin egen väg, målmedvetet och andligt hängiven, en sentida Merlin, vars kreativa demon driver honom att söka den moderna människans själ, som göms i det mänskliga psyket. Von Franz' bild av Jung ligger utomordentligt nära min egen bild av von Franz. Vem är vem? Von Franz? Min projektion på båda? Kanske är det något som

vi delar alla tre? Kanske är det en myt?

Liksom von Franz har Laurens van der Post varit en av mina hjältar under många år. Hans milda poetiska stil värmer och rör mig. Han är en gentleman i ordets djupaste mening, samtidigt som hans kärlek till det lilla, sårbara, till det kvinnliga och till bushmännen i Kalahari-öknen, har gjort honom kär för mig. Icke desto mindre nyktrade jag till då det började gå upp för mig att det inte är så enkelt att skriva om Jung, och jag närmade mig van der Posts bok *Jung and the Story of Our Time* med försiktighet.

Min vaksamhet var befogad. Den van der Post som jag trodde att jag kände gick lika vilse i sin bok om Jung som "min" von Franz gjort i sin. Både von Franz/Jung och van der Posts är djupt engagerade i en andlig uppgift. Det finns emellertid en skillnad. Hos van der Post framstår Jung som en engelsk gentleman, som kännetecknas av ödmjukhet, av vördnad och dyrkan av drömprocessen. Van der Post är ärlig i överkant och noggrann i sitt arbete. Han bortser inte från en enda detalj, hur liten den än är. Van der Posts Jung är en "sårad helare", en tyngd man, som är ensam och ofta fylld av förtvivlan trots sin otroliga förmåga till barnslig förundran. Han står nära sin själ och stiger slutligen fram som den kringvandrande riddaren som tappert kämpar för den avvisade feminina sidan, i en strävan att återställa balansen i våra yttre och inre relationer.

Det kommer naturligtvis inte som en överraskning att jag skulle beskriva van der Post på samma sätt som han beskrivit Jung.

Så började jag på Paul Sterns bok. Eftersom jag aldrig hört talas varken om honom eller hans arbete, hade jag ingen förutfattad mening som jag kunde grunda min myt på. Nyfiken började jag läsa hans *C G Jung: The Haunted*

Prophet och fann mig snart fördjupad i ett drama som jag inte förstod. Bokens emotionella övertoner fick mig att undra över vilken erfarenhet Stern hade av Jung som kunde motivera vad som föreföll vara en personlig vendetta. Stern har spunnit en i och för sig uppiggande och fascinerande historia, men den är full av tvetydigheter och insinuationer. Den Jung han skriver om är genomgående skurkaktig. Eftersom jag aldrig tidigare hört Jung beskrivas i annat än entusiastiska ordalag, läste jag boken med uppspärade ögon. Många av Sterns påståenden verkar otroliga, och de är av sådant slag att det inte går att verifiera dem.

Den Jung som Stern beskriver är som bäst en patetisk varelse, som sämst en riktig skitsövel. Han är fysiskt motbjudande, grym, självupptagen och maktlysten, en man med storhetsvansinne som obevekligt söker sin upphöjelse till profet, ja, kanske till och med till gud. Han förtärs av fantasier om rikedom och makt och sägs vara "skicklig på att mjölka pengar ur människors andliga nöd". Stern porträtterar en opportunistisk lycköskare som manipulerar och utnyttjar folk; en man som är illojal mot sina överordnade, emotionellt störd och som ständigt fuskar i sitt patientarbete. Han sägs föredra smarta lösningar framför att möta de svårigheter som ett omsorgsfullt analytiskt arbete innebär. Han vacklar, enligt Stern, på vansinnets brant och lider av kvasiintellektualism och hans psykologiska författarskap syftar bara till att rättfärdiga honom själv. Vem är denne Jung? Är han bara en omedveten sida hos Stern själv eller är han också en levande del av myten om Jung?

Jag började också på den sista av de fyra volymerna utan någon förutfattad mening. Barbara Hannah var praktiskt taget okänd för mig. Efter att ha läst hennes *C G Jung – liv och gärning* var jag ledsen för att jag inte träffat på henne tidigare. Kanske tyckte jag främst om denna bok för att Hannahs Jung motsvarade min egen myt. Men det verkar troligare att hon med sin ålder (hon var över 85 år gammal när hon skrev boken) närmar sig den mognad, som är nödvändig för att ta itu med det överväldigande ämnet Jung.

Den Jung som Hannah beskriver är lika tydlig som de andras. Han är en fördragsam man som orädd kämpar med de små och stora svårigheter som livet har i beredskap för honom. Eftersom han finner det väsentligt att först leva sina misstag och sedan försöka förstå dem, lever han helt och fullt och känner att "den enda outhärdliga plågan är att inte förstå". Trots att varje ny utmaning är svår för honom, möter han dem alla lika allvarligt och ryggar inte tillbaka för något. Han är obarmhärtig i den smärtsamma och oavbrutna processen att möta sig själv och lära känna sina mörkaste och mest främmande skrymslen, sökande inte efter jagets visdom utan det oändligt mycket större, nämligen Självetts visdom. Hannahs Jung är en enkel, naturligt, spontan människa som mer än allt annat önskar bli hel.

Vad betyder dessa fyra bilder, skapade av fyra olika författare utifrån samma biografiska fakta? Var kan man finna Jungs sanna ansikte?

Man skulle lätt kunna påstå att de fyra Jungbilderna tillhör von Franz, van der Post, Stern och Barbara Hannah, och att varje bild återspeglar en del av levnadstecknarens eget psyk. Det råder ingen tvekan om att det är en del av sanningen, men den förklaringen gör ingen rättvisa åt fenomenet som sådant. Av samma anledning skulle det vara poänglöst att bara dra den slutsatsen att det finns lika många bilder av Jung som det finns människor som berörs av honom eller hans verk. På en nivå kan också detta vara sant, men jag vill gå ett steg längre.

Jag vill påstå att bilden av Jung är nära förknippad med individuationsprocessen, den mognadsprocess som driver individen mot helhet. "Jung" representerar en process snarare än en fix uppsättning idéer. Jag tror att en av Jungs största tillgångar var hans otroliga förmåga att aktivera varje individs strävan mot helhet. Genom mitt eget arbete med att försöka förstå individuationsprocessen, tycker jag mig kunna se att han blivit huvudbäraren av dess mytiska bild.

Om vi inte är medvetna om den mytiska aspekten i jungiansk psykologi, kommer den

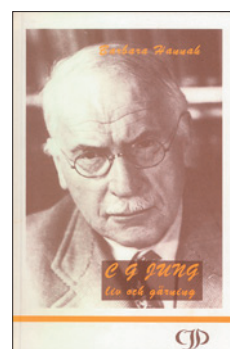
antagligen att möta samma öde som alkemin, vars symboliska och psykologiska mening nästan gick förlorad när kemin som vetenskap ersatte myten. För att komma åt meningen, som är dold i myten, måste vi skilja den noggrant från yttre fakta utan att förkasta den. Om hundra år eller så kanske någon kommer att kunna skriva en objektiv biografi om Jung.

(Ur Janet O Dallets bok *Andarnas återkomst*, CJP 1989)

C G JUNG

Liv och gärning

Barbara Hannah

Inb, 338 sid, ISBN 91-7075-009-2. Sv översättning: Ingalill Nilstam. Pris 179 kr.

"Denna bok är inte avsedd att vara någon officiell biografi över C G Jung utan endast en biografisk memoar som beskriver hans liv som det tedde sig för mig..."

Barbara Hannah

Barbara Hannah, 1891-1986, kom till Zürich redan 1929 för att studera för C G Jung. Hon blev en mycket uppskattad föreläsare och utbildningsanalytiker vid C G Junginstitutet och kom att tillhöra den inre kretsen runt Jung.

Centrum för Jungiansk Psykologi AB

Edvin Adolphsons väg 4, SE-169 40 Solna. Tel 08-830 700